PERIODICUM IURIS *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*
Cilt 3, Sayı 1, Ocak 2025 • ISSN: 2980-0889 • E-ISSN: 2980-0625 • ss. 97-122.

TÜRK VE ALMAN HUKUKLARINDA ORTAKSIZ SERMAYE ŞİRKETİ (*)

No-Man Capital Company in Turkish and German Law

Aydın Alber YÜCE (**)

ÖZET

Anonim ve limited şirketler, bir ya da daha fazla ortak tarafından kurulabilir. Ortaksız şirkette ise, şirketin kendisinden başka, gerçek ya da tüzel kişi, tek bir pay sahibi dahi bulunmaz. Ortaksız şirkete yol açan olgulara genel olarak bakıldığında, bunların tamamının çeşitli sebeplerle, şirket paylarının şirkete geçmesine sebep olan hususlar olduğu görülür. Şirketin bütün payları şirkette toplandığında, şirket tüzel kişiliğinden başka gerçek ya da tüzel kişi ortak bulunmaz. Hiçbir ortağın bulunmadığı şirket kavramının, son derece sınırda bir hukuki tartışmayı gerektirdiği şüphesizdir. Nitekim hem Türk hem Alman hukuku öğretilerinde, bir şirketin ortaksız olup olamayacağı ve şirketin ortaksız olmasına yol açan işlemlerin nelere sebep olacağı uzun yıllar tartışılmıştır. Bu çalışmada da ortaksız şirkete kavramsal çerçevede temas edildikten sonra, bir şirketi ortaksız bir pay sahipliği yapısına nelerin getireceği üzerinde durulacak ve ardından öğretideki görüşlere değinilerek, kendi tespitlerimiz sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket ortağı, Limited şirket ortağı, Şirketin kendi paylarını iktisabı, Payların miras yoluyla intikali, Ortaksız şirket.

---

* Araştırma makalesi
(Research Article).
Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve hakem denetiminden geçmiştir
(This article has been checked for plagiarism and peer reviewed).
Gönderim Tarihi (Submitted): 16.01.2025. Kabul Tarihi (Accepted): 10.02.2025.

** Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

ABSTRACT

Joint-stock and limited liability companies can be established by one or more shareholders. However, in a company without shareholders, there is no individual or legal entity holding even a single share, aside from the company itself. Examining the circumstances leading to a shareholder-less company reveals that all such instances are typically situations in which company shares have, for various reasons, reverted to the company. When all shares are consolidated within the company, no individual or legal entity exists as a shareholder outside of the company's legal personality. The concept of a company with no shareholders undoubtedly requires an intensely nuanced legal debate. Indeed, both Turkish and German legal doctrines have long discussed whether a company can exist without shareholders and the implications of transfers that lead to shareholder-absent companies. This study will first address the conceptual framework of shareholder-less companies, then examine the conditions that might lead a company to adopt such a structure, and subsequently provide our own assessments by referencing perspectives within the legal literature.

Key Words: Shareholder of a joint-stock company, Shareholder of a limited liability company, Acquisition of its own shares by the company, Transfer of shares by inheritance, Shareholder-less company.

GİRİŞ

Açık veri Anonim ve limited şirketler, en az bir gerçek ya da tüzel kişi tarafından kurulabilirler. Ortaksız şirketler ise, pay sahipliği kompozisyonunda, şirket tüzel kişiliğinden başka hiçbir gerçek ya da tüzel kişinin yer almadığı şirketleri ifade eder. Esasında, burada ifade edilmek istenen, şirketin bütün paylarının şirket bünyesinde toplanmış olması ve tek pay sahibi olarak da şirketin var olmasıdır. Ortak ve şirket kavramlarıyla, tek kişilik şirketlerin dahi tartışılabilir olduğu bir ortamda, hiç ortağı olmayan şirketlerin de bu yöndeki tartışmalara ilave edilmesi, elbette merak uyandırıcıdır.

Tatbikatta ve yapılan araştırmalar neticesinde ortaya çıkan sonuçlarda görülmektedir ki bir şirketin ortaksız olarak hukukî hayatını sürdürmesi, çok karşılaşılan bir sorun değildir. Dolayısıyla öğretide de birçok yazar bu sorunun aslında teorik düzlemde yürütülebilecek bir tartışmadan ibaret olduğunu dile getirmişlerdir. Fakat, yine mahkeme kararları ve istatistiksel araştırmalar göstermektedir ki bir şirketin ortaksız hale gelmesi, hiçbir surette karşılaşılmayacak bir durum da değildir. Konuyla ilgili

yapılan ilk çalışmalara göz atıldığında, ortaksız şirketin çok uzun yıllardan beri, hem Alman hem de Türk hukuku öğretilerinde tartışıldığı görülmektedir. Ortaksız şirkete yaklaşım açısından, her iki hukuk sisteminde de varılan ortak noktalar ve hukuk sistemlerinin belirli konular için kabul ettiği farklı çözüm tarzları sebebiyle farklılaşan hususlar da bulunmaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki her iki hukuk sisteminde de ortaksız şirketin kalıcı bir yapı olarak düşünülemeyeceği, neredeyse istisnasız olarak kabul edilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, öncelikle ortaksız şirketi kavramsal olarak ortaya koymak ve ardından, ortaksızlığa sebep olabilecek olguları hem Alman hem Türk hukuku açısından açıklayarak konuya karşılaştırmalı bir bakış açısıyla yaklaşmaktır. Bu bağlamda, öncelikle anonim ve limited şirketlerde ortaksız şirket kavramına kavramsal çerçevede yaklaşılacaktır. Bu yapılırken, tanımlama yanında tanımdaki olgunun tarifi yanında bu olguya yol açan sebeplere de değinilecektir. Ayrıca, bu durumun ne sıklıkta ortaya çıkabilen bir durum olduğu yanında, tamamen teorik bir sorun mu yoksa uygulama boyutu da olabilecek bir sorun mu olduğuna da işaret edilecektir. Ardından, ortaksız şirkete sebep olan olgular hem Türk hem de Alman hukukuna özgü ve ortak haller bağlamında incelenecek, sonrasında, bir şirketin ortaksız kalmasına sebep olacak hukuki işlemlerin akıbeti Türk hukuku açısından tartışılacaktır. Son olarak, ortaksız hale gelmenin şirket açısından sonuçlarına da temas edilecek ve sonra da öğretideki görüşlere işaret edilmek suretiyle konuya ilişkin kendi değerlendirmemiz sunulacaktır.

I. KAVRAM

Anonim ve limited şirketlerin en az bir gerçek ya da tüzel kişi ortağı olmalıdır. Bundan dolayı, bir şirketin ortaksız olarak kurulması *(Keinmann-Gründung)* mümkün olmasa da[1], bu şirketin sonradan bazı sebeplerle ortaksız hale gelmesi *(Keinmann-Gesellschaft, Keinpersonen Gesellschaft, gesellschafterlose Gesellschaft, Keinmann AG, Keinmann GmbH)* mümkündür[2]. Alman ve Türk hukuklarındaki bütün ihtimaller bir

[1] Markus Geißler, 'Die Bedeutung Und Funktion Des Gesellschaftszwecks Und Des Unternehmensgegenstands in Der GmbH' (2021) 19 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 1023 ff., s. 1024.

[2] Rolf Steding, 'Die Gesellschaftlose GmbH - Eine Rechtlich Zulässige Unternehmensvariante?' [2003] Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 57, s. 59; Jessica Schmidt, 'GmbHG § 1 [Zweck; Gründerzahl]', *Michalski/Heidinger/Leible/J. Schmidt, GmbH-Gesetz*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2023) para 40; Holger Fleischer, 'GmbHG § 1 [Zweck; Gründerzahl]', *Münchener Kommentar GmbHG*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2022) para 83; Reha Poroy, Ünal Tekinalp and Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II* (14th edn, Vedat Kitapçılık 2019) para 1640b.

arada düşünülürse, şirketin ortaksız kalması iki halde gerçekleşir[3]: Birinci hal, bu çalışmada da ağırlıklı olarak üzerinde durulacak olan, payların varlığını koruduğu, ancak pay sahipliği sıfatının son bulduğu ortaksızlık halidir *(Keinmann Gesellschaft)*. İkinci hal, pay sahipliği ve payın birlikte varlığını kaybettiği (*anteillose Gesellschaft)* ortaksızlık halidir. Bu ihtimal daha çok limited şirketlerde ve Alman hukukundaki, aşağıda ayrıca değinilecek, ek ödeme yükümlülüğü bağlamındaki özel bir hükme istinaden ortaya çıkabilir.

Şirketler açısından ortaksız hale gelmek genellikle, şirket paylarının şirket dışında biri tarafından elde tutulan son parçasının da şirkete intikal etmesiyle gerçekleşir[4]. Böylece ortaksız şirket, bir şirketteki bütün payların (aşağıda değinilecek bazı sebepler dolayısı ile) tüzel kişi olarak şirketin elinde bulunduğu ve böylece, şirketin kendisinden başka kimsenin pay sahibi olmadığı şirketi ifade eder[5]. Bu durum, birçok yazar tarafından[6], uygulama boyutu dar olan ancak teorik düzlemde önemli bir geçmişe sahip bir sorun olarak görülmektedir[7]. Fakat, nadiren ortaya çıkabilecek bir

---

3 Philipp S Weinmann, 'Die Gesellschafterlose GmbH' [2024] Recht der Familienunternehmen [RFamU] 293 ff., s. 293; Hanno Merkt, 'GmbHG § 13 [Juristische Person; Handelsgesellschaft]', *Münchener Kommentar GmbHG*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2022) paras 6–7; Jan Lieder, 'GmbHG § 13 [Juristische Person; Handelsgesellschaft]', *Michalski/Heidinger/Leible/J. Schmidt, GmbH-Gesetz*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2023) para 11.

4 Holger Altmeppen, *Gesetz Betreffend Die Gesellschaften Mit Beschränkter Haftung - Kommentar* (11th edn, Verlag C H Beck 2023) paras 29, GmbHG § 60; Hendrik Schindler, 'GmbHG § 33 Erwerb Eigener Geschäftsanteile', *BeckOK GmbHG, Ziemons/Jaeger/Pöschke* (61. Edition, Verlag C H Beck 2024) para 80; Klaus Berner, 'GmbHG § 60 [Auflösungsgründe]', *Münchener Kommentar GmbHG* (4th edn, Verlag C H Beck 2022) para 296.

5 Weinmann (n 3) s. 293; Steding (n 2) s. 58; Jens Koch, 'AktG § 262 [Auflösungsgründe]', *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, vol IV (5th edn, Verlag C H Beck 2021) para 103; Olaf Sosnitza, 'GmbHG § 33 [Erwerb Eigener Geschäftsanteile]', *Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz, Begründet von Prof. Dr. Lutz Michalski)*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2023) para 52; Christian Kersting, 'GmbHG § 33 [Erwerb Eigener Geschäftsanteile]', *Noack/Servatius/Haas, GmbH-Gesetz* (23rd edn, Verlag C H Beck 2022) para 19; Schindler (n 4) para 80; Christof Wagner, 'Aktuelles Zur Zwangseinziehung von GmbH-Geschäftsanteilen Und Abfindungsbeschränkungen in Der Notariellen Praxis' [2022] Rheinische Notar-Zeitschrift 181, s. 184; Fatih Aydoğan, *Tek Kişi Ortaklığı* (1st edn, Vedat Kitapçılık 2012) s. 139; Merkt (n 3) para 6.

6 Schmidt (n 2) para 40; Sosnitza (n 5) para 52; Kersting (n 5) para 19; Koch (n 5) para 103; Matthias Hohlfeld, 'Der Gesellschafter Einer Mehrpersonen-GmbH Ist Zur Übernahme Des Notgeschäftsführeramtes Nicht Verpflichtet. Die Gegen Seinen Willen Erfolgte Bestellung Zum Notgeschäftsführer Ist Aufzuheben. [KG Berlin Beschluß v. 04.04.2000 – 1 W 3052/99]' (2000) 13 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 660 ff., s. 664.

7 Örnek bir olay için bkz. Jan Lieder, 'Rechtstatsachen Zu Eigenen Geschäftsanteilen Bei Der GmbH' (2024) 10 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 517 ff., s. 519.

olasılık da olsa, bir şirketin ortaksız kalması ihtimali hiç gerçekleşmeyecek bir şey değildir. Nitekim, aşağıda miras hukuku bağlamındaki bahiste de örnek bir olaya vurgu yapılmıştır.

Şirketlerin ortaksız olması durumuyla kastedilen, ne gerçek ne de tüzel kişi, hiçbir ortağın bulunmamasıdır[8]. Bu sebeple, Alman hukukunda "*Keinmann*" teriminin kullanılması, gerçek kişilere ve eril bir dille referans olunduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir[9]. Hatta bu yüzden Alman hukukunda "Keinmann AG-GmbH" yerine "Keinpersonen" teriminin yerleşmeye başladığı da görülmektedir. Sonuç olarak bu yapıdaki şirketlerin tamamı aynı durumdadır. Bu şirketler, "kendi kendine yürüyen", "kendi kendine çalışan", "kendi kendine işleyen" sistemler *(„Selbstfahrende" juristische Personen)*, yani, bir gerçek ya da tüzel kişinin iradesine dayanmayan ve aslında hukuk sistemlerinin kabul etmediği yapılar olarak görülmektedir[10]. Bundan dolayı, bir şirketin ortaksız kalmasını *istenmediği* konusunda, öğreti ve yargı kararlarında ittifak vardır.

II. ORTAKSIZ ŞİRKETE SEBEP OLAN OLGULAR

Bir şirketin ortaksız kalmasına sebep olan olgulara aşağıda temas edilmektedir. Yer verilen ihtimallerin tamamının bir arada düşünülmesi sonucunda görülecektir ki aslında gerçekleşen şey, şirket paylarının *çeşitli sebeplerle* ortaklardan şirkete doğru *akış*ıdır. Bu akış çoğu zaman kendi paylarını iktisap ile yaşansa da miras, ıskat ya da Alman hukukuna özgü başka sebepler de şirket tüzel kişiliğinin tek pay sahibi olmasına sebep olabilmektedir.

A. Şirketin Kendi Paylarını İktisap Etmesi Sonucu Ortaksız Hale Gelmesi

Bir anonim veya limited şirket, kendi paylarını edinmek amacıyla yaptığı işlemler sonucunda, şirketin kendisinden başka pay sahibi kalmayacak şekilde yaptığı iktisaplar ile ortaksız hale gelebilir[11]. Şirketin pay iktisabı yoluyla ortaksız hale gelmesi

---

8 Andreas Pentz, 'AktG § 42 [Einpersonen-Gesellschaft]', *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, vol I (6th edn, Verlag C H Beck 2024) para 8; Thomas Fleischer, 'GmbHG § 33 [Erwerb Eigener Geschäftsanteile]', *Henssler/Strohn, Gesellschaftsrecht* (6th edn, Verlag C H Beck 2024) para 24; Weinmann (n 3) s. 294; Wolfgang Servatius, 'GmbHG § 1 Zweck; Gründerzahl', *Noack/Servatius/Haas, GmbH-Gesetz* (23rd edn, Verlag C H Beck 2022) para 49.

9 Weinmann (n 3) s. 294.

10 Alexander Schall, 'Offene Zurechnungsfragen in Der Lieferkette – Zur Auslegung Des § LKSG § 2 LKSG § 2 Absatz VI 3 LkSG' [2022] Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 1235, s. 1239.

11 Steding (n 2) s. 59; Geißler (n 1) s. 1024.

(az sonra temas edilecek gerekçeler sebebiyle hükümsüz olsa da) düşünülebilirken; şirketin kendi paylarını rehin olarak kabul etmesi durumunda, pay sahipliği değişmediğinden şirketin ortaksız olması gündeme gelmez[12]. Kendi paylarını rehin olarak kabul eden bir şirketin ortaksız kalması konusunda bir tehlike yoktur.

Şirketler için kendi paylarını iktisap ederek ortaksız kalmak tehlikesi, ivazsız iktisaplar açısından da olsa ancak Alman hukukuna tabi şirketler açısından vardır. Çünkü, her ne kadar TTK m. 383/1 hükmüne göre, bir şirket, bedellerinin tamamı ödenmiş olmak şartıyla, kendi paylarını ivazsız iktisap edebilirse de, TTK m. 338/3 ortaksız kalma konusunda bir engeldir. Bu hükme göre şirket, tek pay sahibi olacak şekilde kendi payını iktisap edemez; ettiremez. Limited şirketlerde de şirketin tek ortağının kendisinin olacağı şeklinde kendi paylarını iktisap etmesi yasak olup, bu yolla ortaksız limited şirketin ortaya çıkmasına cevaz verilmemiştir[13]. TTK m. 574/3 hükmü de bu sonucu desteklemektedir ki orada da limited şirketin, tek ortağının kendisinin olacağı bir şirkete dönüşeceği sonucunu doğuracak şekilde esas sermaye payını iktisap edemeyeceği belirtilmiştir. Ancak, Alman hukuku açısından TTK m. 338/3 ve m. 574/3 benzeri bir hüküm kurucu sayılarına dair hükümlerde[14] ya da kendi paylarını iktisaba dair hükümlerde[15] yer almamaktadır. Ortaksız şirket fenomeninin Alman hukukunda yaygın olarak tartışılmasının sebebi bu olsa gerektir.

Alman hukuku açısından ifade etmek gerekirse, şirketin kendi paylarını iktisap ederek ortaksız hale gelmesi, ancak ivazsız iktisaplar açısından söz konusu olabilir. Çünkü, AktG § 71/2 hükmü, ivazsız iktisapları dışlamıştır. Bu hukukî statü, TTK m. 379 hükmüyle benzerdir. TTK m. 379/1 hükmüne göre, bir şirket kendi paylarını, esas veya çıkarılmış sermayesinin onda birini aşan veya bir işlem sonunda aşacak olan miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemez. Bu hüküm, bir üçüncü kişinin kendi adına, ancak şirket hesabına iktisap ya da rehin olarak kabul ettiği paylar için de geçerlidir. İvazlı iktisaplar açısından geçerli olan yüzde onluk bu eşik, hukuka uygun bir kompozisyonda her zaman şirketin tüzel kişiliğinden başka pay sahiplerinin de olacak olması anlamına gelir.

---

12 Weinmann (n 3) s. 295.

13 Abuzer Kendigelen, 'Sermaye Şirketleri/Limited Şirket-Kavram, Unsurlar ve Kuruluş', *Kendigelen-Kırca: Şirketler Hukuku - Cilt III (Sermayesi Paylara Bölünmüş [Paylı] Komandit Şirket ile Limited Şirket)* (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2022) para 42; İsmail Özgün Karaahmetoğlu, *Limited Şirketin Temsili* (2nd edn, Seçkin Yayıncılık 2018) s. 59.

14 AktG § 2 (Gründerzahl), GmbHG § 1 (Zweck; Gründerzahl).

15 AktG § 71 (Erwerb eigener Aktien) vd, GmbhG § 33 (Erwerb eigener Geschäftsanteile).

Her ihtimalde önemli olan bu payların bedellerinin tamamen ödenmiş olması ve iktisap edilen payların ancak geçici olarak elde tutularak, tekrar elden çıkarılmasıdır[16]. Paylar şirkete hibe edilmiş olabilir. O zaman da şirkete yapılacak hibenin (teberrunun) mükellefiyetli olmasının, şirketin kendi paylarını iktisap ederek ortaksız hale gelmesinin önünde engel olduğunu ifade etmek gerekir[17].

Bedeli tamamen ödenmemiş payların şirkete hibe edilmesi, diğer yandan taahhüt edilen sermayenin ödenmeyen kısmının şirket tarafından ödenmesi sonucunu doğurur, bu şartlarda bir ivazsız iktisap mümkün değildir[18]. Çünkü, şirket kendi kendine borçlu olamaz[19]. Fakat, yine "kendi paylarını iktisaba" dair kurallara bakıldığında, ortaksız şirket vakıasının da ancak belirli bir zaman için geçerli olabileceği görülmektedir. AktG § 71c TTK m. 384'te olduğu gibi üç yıllık bir elden çıkarma süresi tanımaktadır. Gerçekten de TTK m. 384'e göre, iktisap edilen paylar, şirket için herhangi bir kayba yol açmadan devirleri mümkün olur olmaz ve herhâlde iktisaplarından itibaren üç yıl içinde elden çıkarılırlar. AktG § 71c hükmüne göre, en geç üç yıl içinde şirketin (tüzel kişiliğinden başka) bir pay sahibi daha olmak zorundadır.

B. Pay Bedelini Ödemede Temerrüde Düşmüş Ortağın Iskat Edilmesi

Anonim ve limited şirketlerde, pay bedelini ödemede temerrüde düşmüş olan ortak, yönetim kurulu (ya da müdürler) tarafından iştirak taahhüdünden ve yaptığı kısmî ödemelerden yoksun bırakılmak ile karşı karşıyadır (TTK m. 482/1 ve TTK m. 585 atfı). Iskat ile bir şirket ortaksız duruma gelebilir[20]. Öncelikle belirtilmelidir ki (ortaksız hale gelmek üzere olan şirkette) ıskat edilen pay sahibinin, pay sahipliği sıfatı sona erer[21].

---

16 Hayri Domaniç, *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması [II]* (Birinci Basından 2 Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık 2011) 585; Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar and Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (4th edn, Yetkin Yayıncılık 2022) 283; Murat Can Atakan, 'Anonim Şirketlerin Kendi Paylarını İktisabının Sonuçları' (2021) 12 İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 363, 368; Özge Ayan, 'Anonim Şirketin Genel Kurul Kararı ile Kendi Paylarını İktisap Etmesi veya Rehin Almasının Koşulları (TTK 379)' (2013) 17 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 185, 223.

17 Halil Arslanlı, *Anonim Şirketler I - Umumi Hükümler* (2nd edn, Fakülteler Matbaası 1959) s. 126.

18 Tuğrul Ansay, *Anonim Şirketler Hukuku* (3rd edn, Sevinç Matbaası 1970) s. 225.

19 Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku (Ders Kitabı)* (4th edn, Seçkin Yayıncılık 2019) s. 397.

20 Aydoğan (n 5) s. 139.

21 Arslanlı (n 15) s. 121; Aytekin Çelik, 'Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma' (2009) 17 Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 171, s. 187. Iskat edilen ortağın pay sahipliği haklarından yoksun kalmakla birlikte, şirketin idare organının paylar üzerinde tasarruf (örn. payın bir başkasına satılması) edeceği ana kadar *şeklen* pay sahibi olarak kalmaya devam edeceği yönünde bkz. Kemal Şenocak, 'Anonim Ortaklıkta Iskat Kararının Sonuçları' (2007) 11 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 279, s. 289.

Bir anonim ya da limited şirkette gerçek ya da tüzel kişi birden fazla ortak varsa, ıskat prosedürünün tamamlanmasının şirketin ortaksız hale gelmesi sonucunu doğurması mümkün değildir[22]. Hatta, bir ortak sadece belirli bir payı için ıskat edilmiş, kalan payları için temerrüt halinde değilse, şirket yine ortaksız kalmaz. Ancak, bir anonim ya da limited şirkette tek bir pay varsa ya da ıskat edilecek pay sahibinin dışındaki paylar şirket tüzel kişiliğine aitse, ıskat sonucu şirket ortaksız hale gelir[23]. Elbette, tatbikatta, şirket içinde tek başına bulunduğu bir pay sahipliği kompozisyonunda, yönetimde de etkili olabilecek bir kişinin kendisini ıskat ettirmesi düşünülemeyebilir; ancak, şirketin iflâs durumunda olması halinde bu işlem pek tabiidir ki iflâs idaresi tarafından da gerçekleştirilebilir[24]. Bu durumda da şirket belirli bir zaman dilimi için de olsa ortaksız hale gelebilir.

C. Ortağın Tek Ortağı Olduğu Şirketi Mirasçısı Olarak Ataması

Hukukumuzda tüzel kişiler (ve bu arada anonim ve limited şirketler de) atanmış mirasçı sıfatıyla mirasçı olabilmektedir[25]. Zaten, bir anonim ya da limited şirketin tek kişi ortağının ölmesi, kural olarak şirketi ortaksız hale getirmez, bu durumda, miras hukukuna dair kurallar uygulanır[26]. Fakat, bir anonim ya da limited şirket ortağının, tek pay sahibi ya da şirket tüzel kişiliği yanında kişi sıfatını taşıyan (ve yasal mirasçısı bulunmayan) tek pay sahibi olduğu bir zamanda ortak, şirketi mirasçısı olarak atar ve ölürse, şirket, bütün payların sahibi konumunda olur ve bu halde şirketin ortaksız bir şirket haline gelmesi gerçekleşir[27]. Belirli bir malın (şirket paylarının) vasiyet edilmesi durumunda da aynı sonuca ulaşılabilir. Aslında, ivazlı iktisaplar açısından dahi, küllî halefiyetle payların iktisabı, kendi paylarını iktisaba dair sınırlamaların bir

---

22 Lutz Michalski and Volker Schulenburg, 'Pfändung von Kaduzierungsansprüchen Und Kaduzierung Bei Einmann-Gesellschaften' [1999] Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 431, s. 432.

23 Weinmann (n 3) s. 295; Michalski and Schulenburg (n 20) 432; Helmar Fichtelmann, 'Die Fortsetzung Einer Aufgelösten GmbH' (2003) 02 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 67 ff., s. 72; Merkt (n 3) para 6.

24 Weinmann (n 3) s. 296; Michalski and Schulenburg (n 20) s. 432.

25 Ayşe Arat, 'Medeni Kanunumuza Göre Kişi Topluluklarının Mirasçılığı' (2016) 5 İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 99, s. 102.

26 Aydoğan (n 5) s. 139.

27 Richard Wimmer, 'Gründung Und Beendigung von Juristischen Personen (Teil I)' [1995] Deutsches Steuerrecht 1838, s. 1840; Johann Mayr, 'Partnerschaft Oder GmbH? Überlegungen Zur Wahl Der Rechtsform Bei Zusammenschlüssen von Angehörigen Freier Berufe' [1996] Mitteilungen des Bayerischen Notarvereins, der Notarkasse und der Landesnotarkammer Bayern 61, s. 68; Jochen Thiel and Eversberg Horst, 'Die Privatsphäre Der Kapitalgesellschaft – Das Atlantis Des Körperschaftsteuerrechts– Zugleich Besprechung Des BFH–Urteils Vom 24. 3. 1993 – I R 131/90' [1993] Deutsches Steuerrecht 1881, s. 1884; Aydoğan (n 5) s. 139; Weinmann (n 3) s. 295; Fichtelmann (n 21) s. 72; Merkt (n 3) para 6; Pentz (n 8) para 8.

istisnası olarak belirlenmiştir[28]. Bu durumda da, diğer ihtimallerde olduğu gibi şirketin sona ermesi söz konusudur[29].

Bir şirketin, bir gerçek kişinin mirasçısı olması, çok uzak bir ihtimal gibi görünse de uygulamada bu tür mirasçılık vakıalarının gerçekleştiği bilinmektedir. Örneğin, Hamburg Bölgesel Yüksek Mahkemesi'nin 2023 tarihli bir kararına konu olan olayda şunlar yaşanmıştır[30]: H. W. isimli kişi hayatını kaybetmiş ve mirasbırakan sıfatını taşımaktadır. H. W. dava konusu şirketin tek ortağı ve aynı zamanda tek yöneticisidir. H. W. yaşamı boyunca bu şirketi, ömrünün en kıymetli eseri olarak görmüş ve değerlendirmiştir. Şirket onun için maddî olduğu kadar manevî bir anlam da taşımaktadır. Gerçekten şirket faaliyetlerine bakıldığında, şirketin bir kısım faaliyet alanının da sanatın ve sanatçıların desteklenmesi olarak belirlendiği görülmektedir. H. W., 30.3.2022 tarihinde el yazısı ile bir vasiyetname düzenlemiş ve bu vasiyetnamede, hayatının en önemli eseri olarak gördüğü bu şirketi tek mirasçısı olarak atamıştır. Mahkeme, yargılama sonucunda verdiği hükmünde, ilgili limited şirketin tek mirasçı olarak atanabileceğine, çünkü, tüzel kişilerin de mirasçı olabilmek yeteneğine sahip olduğuna temas etmiştir. Mahkeme, H. W.'nin ölümü anında, mirasçı olarak atanan limited şirketin bir tüzel kişilik olarak "var" olmasını aramıştır. Mahkeme hükmünün gerekçesinde, bir şirketin ortaksız olarak kurulamayacağını, ancak, bazı sebeplerle ortaksız hale gelebileceğini ve bu durumun ise ancak geçici bir zaman dilimi için sürdürülebilir olduğunu belirtmiştir. Sadece geçici olarak hissedarsız kalabilecek olan şirketin bu durumunun kalıcı olacağının anlaşılması halinde tasfiye edilmesi gerekir. Mahkeme, bu kararında ilginç bir noktaya daha temas etmiştir. Şöyle ki, mahkeme, bir şirketin ortaksız hale gelmesinin onun tüm organsal işlevlerinden de yoksun kalmış olacağı anlamına gelmediğini vurgulamaktadır. Mahkeme, bu kararında, şirketin ortaklarının bulunmuyor olması sebebiyle ortakların toplanacağı bir genel kurul olmasa da, şirketi dışarıya karşı temsil eden yönetimin halen mevcut olduğunu ve kalıcı olmaması gereken bu durumun da ancak bu yönetimin yapacağı pay devirleriyle ortadan kalkabileceğini ifade etmiştir[31].

---

28 Ayhan, Çağlar and Özdamar (n 14) s. 284.

29 Mayr (n 25) s. 68; Thiel and Horst (n 25) s. 1884.

30 *OLG Hamburg, 2772023 - 2 U 2/23 - GmbH wird Erbin der eigenen Gesellschaftsanteile und damit mitgliederlos* [2023] OLG Hamburg 2 U 2/23, 2024 NZG 252, 252.

31 Benzer başka bir olay için bkz. Lieder, 'Rechtstatsachen Zu Eigenen Geschäftsanteilen Bei Der GmbH' (n 7) 519.

D. Alman Hukukuna Özgü Olarak Limited Şirketlerde "Payın Çekilmesi"

Alman Limited Şirketler Kanunu[32]'nun 34. maddesine göre, esas sermaye paylarının geri çekilmesi *(Die Einziehung [Amortisation] von Geschäftsanteilen)* sadece, şirket sözleşmesinde buna izin verilmişse mümkün olabilir. Pay üzerinde hak sahibi olan kişinin rızası olmaksızın bu işlemin gerçekleşebilmesi yalnızca, payın geri çekilmesine izin veren şirket sözleşmesi hükümlerinin, esas sermaye payının sahibinin o payı iktisabından önce şirket sözleşmesinde yer bulmuş olması halinde mümkündür. Sermayenin iadesi yasağına dair hükümler saklıdır. Alman hukukunda savunulduğu üzere, bir limited şirketin payın geri çekilmesi suretiyle ortaksız hale gelmesi, GmbH § 34'e göre ortayqa çıkabilecek bir ihtimaldir[33]. GmbH § 34 hükmünde payların geri çekilmesine dair bir sınır bulunmamaktadır; o halde, bir şirket bütün paylarını ya da kendisi haricindeki son gerçek ya da tüzel kişi pay sahibinin elindeki payı geri çekerek ortaksız hale gelebilir[34]. Fakat bu durumun sermaye şirketlerindeki payın kolaylıkla devredilebilirliği prensibiyle bağdaşmadığı açıktır[35]. Zira pay ve ortak yoksa, ortada devredilecek bir unsur da bulunmamaktadır ki bu, şirket şeklinde örgütlenmenin mantığına terstir. Üstelik, şirket ortağı yokluğunun bu türünde, şirkete yeni ortak alınması suretiyle geçici ve istenmeyen ortaksızlık durumundan kurtulması da imkânsızdır[36]. Çünkü, paylar geri çekilerek yok edilmiştir. Bu yüzden, aslında hukuken cevaz verilmeyen bir prosedürü işleten şirketin feshedilmesi gerekir[37].

E. Alman Hukukuna Özgü Olarak Limited Şirketlerde Ek Ödeme Yükümlülüğü Talep Edildiğinde "Payın Şirkete Tahsisi"

Alman Limited Şirketler Kanunu'nun 27. maddesinin ilk fıkrasına göre, şirket ortaklarından istenen ek ödeme yükümlülüğü belirli bir tutarla sınırlı değilse, her

---

32 GmbHG, "Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 4123-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 9 des Gesetzes vom 22. Februar 2023 (BGBl. 2023 I Nr. 51) geändert worden ist", https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/BJNR004770892.html, E.T. 28.10.2024.

33 Olaf Sosnitza, 'GmbHG § 34 [Einziehung von Geschäftsanteilen]', *Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz, Begründet von Prof. Dr. Lutz Michalski)*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2023) para 27; Weinmann (n 3) 293; Geißler (n 1) 1024; Andreas Zeilinger, 'Die Einziehung von GmbH-Geschäftsanteilen Als Instrument Zum Ausschluß Einzelner Gesellschafter Aus Der GmbH' (2002) 16 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 772, 775; Fichtelmann (n 23) 72; Merkt (n 3) para 7.

34 Weinmann (n 3) 293.

35 ibid 293.

36 ibid 294.

37 Lutz Strohn, 'GmbHG § 34 [Einziehung von Geschäftsanteilen]', *Münchener Kommentar GmbHG*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2022) para 102.

ortak, aynı zamanda esas sermaye payı taahhüdünden doğan bir borcu bulunmamak şartıyla, payıyla ilgili olarak kendisinden talep edilen ek ödeme yükümlülüklerinin yerine getirilebilmesi için payı şirkete tahsis ederek bu borçtan kurtulabilir. Payın şirkete tahsisi, şirketin ek ödeme talebinden itibaren bir ay içinde gerçekleşmiş olmalıdır. Ortak tarafından bu süre içinde herhangi bir tahsisat ya da ek ödeme için bir tediyede bulunulmamışsa, şirket, pay sahibine yapacağı bir bildirimle payın şirkete tahsis edildiğini bildirebilir. Aynı hükmün ikinci fıkrasına göre şirket, ortağının tahsisat açıklaması ya da kendisinin tahsisat bildirimini takip eden bir ay içinde tahsis edilen ya da edilmiş sayılan payı açık arttırma ile satmak zorundadır. Şirketin ortaksız kalmasına dair ihtimali barındıran kural ise, 27. maddenin üçüncü fıkrasıdır. Buna göre, satış sonunda şirket ek ödeme yükümlülüğünün itfası açısından tatmin edilememişse, pay şirkete geçer. Sonrasında şirket, kendisine geçen bu payı sattırma yetkisine sahiptir. İlgili hükümlerde, tahsis edilen payın, şirket tüzel kişiliği dışında bir gerçek ya da tüzel kişiye ait olamayacağı yönünde bir sınırlama bulunmadığından, payın şirkete tahsisi sonucunda, şirketin ortaksız kalması da mümkündür[38].

III. BİR ŞİRKETİN ORTAKSIZ OLMASINA SEBEP OLAN İŞLEMİN HUKUKÎ AKIBETİ

İvazlı ve bedeli ödenmemiş payların tamamen iktisabına konu olan hukukî işlemler, kanunun emredici hükümlerine aykırılık (TTK m. 340 ve TBK m. 27) dolayısıyla hükümsüzdür. Bu nitelikteki hukuki işlemler hükümsüz olabileceği gibi, bu hukuki işlemlerin hazırlığı niteliğindeki şirket içi özellikte, yönetim kurulu ya da genel kurul kararı gibi korporatif karakterdeki hukuki işlemler de hükümsüz olabilir. Örneğin bu manadaki bir yönetim kurulu kararının hükümsüz olmasının hukuki gerekçesi olarak, TTK m. 391 gereğince yönetim kurulu kararının sermayenin korunması ilkesine aykırılık gerekçesiyle batıl olduğu hususu gösterilebilir. Böyle bir durumda, şirket dışındaki bir gerçek ya da tüzel kişi tarafından pay devrine yönelik olarak gerçekleştirilen son devir işleminin hükümsüzlüğü sebebiyle, eski pay sahipliği yapısının devam ettiği savunulabilir[39]. Çünkü böyle bir durumda, geçersiz bir hukukî işleme dayanılarak gerçekleştirilen diğer hukukî işlemler de geçersiz olarak değerlendirilecektir. Pay iktisabına temel olan hukukî işlem geçersiz olunca, pay sahipliği görünümünün değişmemiş olması da anlaşılabilir.

---

38 Weinmann (n 3) 296.

39 Kendigelen (n 13) para 42; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (6th edn, Adalet Yayınevi 2020) 606; Aydoğan (n 5) 143; Karaahmetoğlu (n 13) 59.

Şirketin ortaksız hale gelmesine yol açan ve aslında geçersiz olan hukukî işlemin bir kendi paylarını iktisap işlemi olması ihtimaline dayanan bu düşünceye göre, geçersiz pay devri dolayısıyla şirketin ortaksız kalmasına sebep olan hukukî işlemi gerçekleştiren şirket yöneticilerinin şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı sorumluluğu da gündeme gelebilir[40]. Çünkü geçersiz de olsa sadece belirli bir dönem için pay sahiplerinden ve dolayısıyla onların oluşturduğu organlardan yoksun kalan şirket tüzel kişiliği, bazı ticarî aksiyonları almakta zorluk ya da gecikme yaşamış olabilir. Veya payını şirkete devretmiş olan pay sahibi bu sıfatından yoksun olduğu dönemde pay sahipliğinin olumlu getirilerinden mahrum kalmış olabilir. Alacaklılar da geçersizliğinin tespitine kadar sürmüş dönem için şirketin kendi paylarını iktisap etmiş olması dolayısıyla sermayenin iadesi yasağının olumsuz sonuçlarına muhatap olabilir. Aslında bu görüş, dolaylı olarak, öğretide de ifade edildiği üzere, ortaksız şirketin hukuken geçerli olarak ortaya çıkamayacağı anlamına gelmektedir[41].

Şirketin ortaksız hale gelmesinin kabul edilebilir olmadığı yönündeki bu kabul, payın şirkete bir devir işlemiyle geçtiği ihtimali için geçerlidir. Ortaksız kalma, bir ıskat işlemine dayanıyorsa, ıskat kararının hükümsüzlüğüne dair kurallar ve mirasçı olarak atamaya dayanıyorsa da miras hukukuna dari kurallar geçerlidir. Dolayısıyla, örneğin ıskat kararı hukuka uygun ise, şirketin ortaksız kalması durumu bir yana, yönetim kurulunun aldığı hukukî tedbire dair yerindelik açısından bu kararın isabetli olup olmadığı dışında söylenecek bir şey yoktur. Fakat, ıskat kararı hükümsüz ise, o vakit ıskat edilen son pay sahibi bu sıfatını kaybetmemiş olacağından, hukuken geçersiz kendi paylarını iktisap işlemi açısından savunulan düşünceler doğrultusunda karar vermek gerekir. Yine, mirasçı olarak atamanın bir şirketi ortaksız bırakması, atamaya dair miras hukukunudaki maddî hukuk kurallarına uyulmasının yanı sıra, ancak bu kişinin başka bir yasal mirasçısı olmaması durumunda ortaya çıkabilir. Çünkü, mirasbırakanın bir ya da birden fazla mirasçısının varlığı, atanmış mirasçı olan anonim ya da limited şirket tüzel kişiliği yanında başka bir kişinin ya da kişilerin daha şirket ortağı olarak değerlendirilmesini gerektirir.

40 Pulaşlı (n 39) 606.

41 Fichtelmann (n 23) 72.

IV. BİR ŞİRKETİN ORTAKSIZ HALE GELMESİNİN SONUÇLARI

A. Şirketin Sona Ermesi

Bir anonim ya da limited şirketin ortaksız hale gelmesinin en önemli sonucu, öğretide hâkim görüş uyarınca, şirketin sona ermesidir[42]. Aksi yönde bir görüşe göre, şirketin ortaksız hale gelmesinin şirketin tüzel kişiliği ya da olası tasfiyesinin gerekmesi üzerinde hiçbir etkisi yoktur[43]. İkinci görüşün azınlık görüşü olduğunu ifade etmek gerekir. Öğretide üzerinde anlaşılamayan husus, şirketin ne zaman sonra ereceğidir[44]. Bazı yazarlar bu konuda şirketin derhal sona ereceğini ve hatta tüzel kişiliğin dahi hemen ortadan kalkacağını ifade ederler[45]. Sona erme üzerinde ittifak olsa da, ağırlık kazanan görüşün şirketin bir süre daha bu şekilde "hayatta kalmaya çalışacağı" yönünde olduğu belirtilmelidir[46]. Buna göre, şirkete yeni bir pay sahibi bulabilen tüzel kişilikler yaşam şansı bulabilecekken, ortaksız durumu istikrar kazanan tüzel kişilikler tasfiye edilerek sicilden terkin edilecektir. Aksi takdirde, ortaya vakıf benzeri ancak vakfa dair hukukî sınırlamalara tabi olmayan bir yapı çıkacaktır[47]. Böylece, vakıflara dair kanun hükümlerinin ortaksız şirketler yoluyla dolanılması ihtimali de vardır[48]. Sonuç olarak, ortaksızlık *hemen* etkisini göstermez, aksine, şirketin hukuk dünyasından silinmesi için belirli tasfiye işlemlerinin tamamlanması gerekir[49].

Bir şirketin ortaksız kalması sebebiyle sona erme tehdidi altına girmesine karşı akla gelen ve önerilen ilk çözüm, bu şirkete yeni bir ortak almaktır[50]. Şirkete yeni bir ortağın alınması, şirketin elinde tuttuğu payların tamamını ya da bir kısmını, bir ya

---

42 Dieter Leuering and Daniel Rubner, 'Nachschusspflicht Und Abandonrecht Nach §§26, 27 GmbHG' [2021] Neue Juristische Wochenschrift Spezial 143, 144; Michalski and Schulenburg (n 22); Geißler (n 1) 1024; Jan Lieder, 'Die Österreichische Flexible Kapitalgesellschaft – Kein Vorbild Für Deutschland' [2024] Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 915, 917.

43 Pulaşlı (n 39) 606.

44 Fichtelmann (n 23) 72.

45 Bu hususta detaylar için bkz. aşa. "V" numaralı başlık.

46 Holger Fleischer, 'Die Erfolgsgeschichte Der Limited Liability Company in Den Vereinigten Staaten' (2022) 22 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 1179 ff., 1190; Andreas Schlüter, 'Die Gemeinnützige GmbH (II)' (2002) 12 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 578 ff., 580.

47 Fichtelmann (n 23) 72; Lieder, 'GmbHG § 13 [Juristische Person; Handelsgesellschaft]' (n 3) para 11.

48 Merkt (n 3) para 6; Lieder, 'GmbHG § 13 [Juristische Person; Handelsgesellschaft]' (n 3) para 11.

49 Dirk A Verse, 'GmbHG § 13 Juristische Person; Handelsgesellschaft', *Henssler/Strohn, Gesellschaftsrecht* (6th edn, Verlag C H Beck 2024) para 3.

50 Fichtelmann (n 23) 69.

da birden fazla gerçek ya da tüzel kişiye devretmesiyle gerçekleşir. Bu şekilde bir temlik, şirketin devamı konusunda bir irade olarak yorumlanır[51].

B. Şirketin Organlarının İşlevini Kaybetmesi

Bir anonim ya da limited şirketin ortaksız hale gelmesi kendi paylarını iktisaba dayanıyorsa, şirket organlarından genel kurul (ya da ortaklar genel kurulu) fonksiyonel olarak anlamını yitirmiş demektir. Çünkü, anonim ve limited şirketlerde genel kurul, gerçek ya da tüzel kişi olsun şirket ortaklarının iradelerini ortaya koyarak, şirketin kaderi üzerinde söz sahibi olduğu bir organ hüviyetindedir. Fakat, şirket kendi paylarını iktisap etmişse, TTK m. 389'a göre, şirketin iktisap ettiği kendi payları ile yavru şirket tarafından iktisap edilen ana şirketin payları, ana şirketin genel kurulunun toplantı nisabının hesaplanmasında dikkate alınmaz. Bedelsiz payların iktisabı hariç, şirketin devraldığı kendi payları hiçbir pay sahipliği hakkı vermez[52]. Yavru şirketin iktisap ettiği ana şirket paylarına ait oy hakları ile buna bağlı haklar donar. Bu hükmün uygulanması gerekliliği, hiçbir pay sahibinin olmadığı bir görünümde genel kurulun da artık hiçbir surette toplanamayacağı anlamına gelir. Burada tek pay sahipli şirketten de öte ve farklı bir durum vardır. Şirket tek pay sahipli de olsa bu tek pay sahibi, genel kurulun toplanması ve karar almasına dair gerekliliklere uyarak, geçerli bir şekilde toplanabilir ve karar alabilir. Ancak, şirketin elinde tuttuğu paylar toplantı nisabının hesaplanmasında hesaba alınmaz. Bütün paylar şirkette ise, genel kurul hiçbir surette toplanamayacaktır. Bu aynı zamanda organ yokluğu anlamına da gelir[53].

C. Şirketin Amacının Gerçekleşmesinin İmkânsızlaşması

Anonim ve limited şirketler, kanunen yasak olmayan her türlü amaç ve konu için kurulabilirler (TTK m. 331 ve m. 573/3). Gerçek ya da tüzel kişilerin bir araya gelerek bir organizasyon içinde bu ortak amaca ulaşmak için çalışmaları, şirket mefhumunun temel unsurudur[54]. Bu amaca ulaşma konusunda "kişi"lerin duyduğu istekten kaynaklanan itici güç, bir insan ürünü olan "şirket"in yaratılmasını gerektirmiştir ki

---

51 Lieder, 'Rechtstatsachen Zu Eigenen Geschäftsanteilen Bei Der GmbH' (n 7) 518.

52 Limited şirketlete dair ve aynı yöndeki TTK m. 612/4: *"Şirketin iktisap ettiği kendi esas sermaye paylarından kaynaklanan oy hakları ile buna bağlı diğer haklar, paylar şirketin elinde bulunduğu sürece donar."*

53 Reha Poroy, Ünal Tekinalp and Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku* (12th edn, Vedat Kitapçılık 2010) para 1640b; Lieder, 'GmbHG § 13 [Juristische Person; Handelsgesellschaft]' (n 3) para 11; Fleischer, 'GmbHG § 33 [Erwerb Eigener Geschäftsanteile]' (n 8) para 24.

54 Friedrich Heinzmann, 'Die Neuordnung Der Kapitalverhältnisse Bei Sanierung Der GmbH Die Sanierungsklausel Im Gesellschaftsvertrag Der GmbH' [1994] Zeitschrift für das Notariat in Baden-Württemberg 118, 123.

kişilerin (çoğu zaman ekonomik olan) bireysel amaçları, şirket formu içinde ortak amaca dönüşür ve kişiler üstü bir nitelik kazanır[55]. Şirkette gerçek ya da tüzel kişi olsun hiçbir ortağın bulunmaması demek, artık sözü edilen itici gücün kaybedilmesi, dolayısıyla ortak amacın gerçekleşmesi için iradesini ortaya koyacak kimsenin kalmaması sebebiyle şirket amacının gerçekleşmesinin imkânsızlaşması demektir[56]. Çünkü, kendisini oluşturan kişi ya da mal topluluklarından bağımsız olarak bir kişilik taşıyan tüzel kişilerin dahi arkasında her zaman bir "gerçek" ya da "tüzel kişi" bulunur. Gerçek ya da tüzel kişi olsun, bir kişinin varlığı, düşünsel temelde bile olsa, bir ortaklığın varlık sebebidir.

V. ORTAKSIZ ŞİRKET KONUSUNDA ÖĞRETİDEKİ GÖRÜŞLER VE DEĞERLENDİRMEMİZ

A. Öğretideki Görüşler

1. Alman Hukukunda

Ortaksız şirketin varlığı ve hukuken geçerliliği konusunda, Alman hukukunda öğretideki görüşler dört ayrı grupta sınıflandırılmaktadır[57]: a- ortaksız şirketi tamamen reddeden görüş, b- ortaksız şirketi istikrarlı ve kalıcı bir yapı olarak gören görüş, c- ortaksız şirketin kısa vadeli olarak yararlı olabileceğini savunan görüş, d- ortaksız şirketin limited şirketin ortaklık yapısına uymadığını savunan görüş. Bugün öğretide hâkim görüş, ortaksız şirketin ancak kısıtlı bir zaman dilimi için ve geçici olarak var olabileceği ve durumun süreklilik kazanması halinde şirketin sona ereceği yönündedir[58]. Çünkü, ortaksız şirkette şirketin organlarından birinin (genel kurul ya da ortaklar genel kurulu gibi) kendisinden beklenen fonksiyonu ifa etmesi imkânsızlaşmıştır[59]. Buna göre, ortaksız şirket olgusuna, ancak, şirketin kendi paylarını edindiği son işlemi geçici olarak ve bu payı bir başkasına devretmek üzere devraldığı hallerde cevaz verilebilir[60]. Aksi takdirde, şirket feshedilmeli ve tasfiye sürecine girmelidir[61]. Fakat, geçici bir süre[62] için ortaksız kalan şirket paylarını bir

55 ibid.
56 ibid.
57 Fleischer, 'GmbHG § 1 [Zweck; Gründerzahl]' (n 2) para 84.
58 ibid 85; Sosnitza (n 5) para 53; Kersting (n 5) para 19; Schmidt (n 2) para 41; Merkt (n 3) para 6.
59 Kersting (n 5) para 19; Schindler (n 4) para 80.
60 Sosnitza (n 5) para 53; Servatius (n 8) para 49.
61 Sosnitza (n 5) para 53.
62 Bu sürenin belirlenmesi konusunda zorluklarla karşılaşılabileceği yönünde bkz. Fichtelmann (n 23) 72.

kişinin (şirketten) edinmesi durumunda, bu kişinin şirketin devamı yönünde irade göstermesi yeterli olacaktır[63]. Öğretide, payın sadece iktisap edilmiş olmasının dahi bu yönde bir örtülü irade beyanı olarak görülebileceği de belirtilmiştir[64].

2. Türk Hukukunda

Türk hukukunda, ağırlıklı olarak, anonim şirketler açısından bir şirketin ortaksız olarak devam edemeyeceği, bir kişi birliği de olmasından bahisle, anonim şirketin kişiler olmaksızın organlarının teşekkül edemeyeceği ve bundan dolayı ortaksız hale gelen şirketin aslında sona ermiş bir şirket olduğu ifade olunmaktadır[65]. TTK m. 338/3 hükmü de bunu destekler niteliktedir. TTK m. 338/3'e göre, Şirket, tek pay sahibi olacak şekilde kendi payını iktisap edemez; ettiremez. Aynı konuda limited şirketler açısından ise, TTK m. 574/3 hükmünün bir gereği olarak, limited şirketin tek ortağının kendisi olacağı şekilde paylarını iktisap etmesinin, istisnalar kapsamında dahi mümkün olmadığı sonucuna varılmaktadır[66]. Öğretide aksi yönde bir başka görüşe göre ise, şirketin kendi paylarını iktisabıyla ilgili kurallar çerçevesinde bazı yaptırımlar öngörülmüş; fakat, bu bağlamda şirketin kendi paylarının tamamını iktisap etmesi bir sona erme sebebi olarak sayılmamıştır[67]. O halde, yasada yer almayan bir yaptırımın tatbik edilmesi, kanunilik ile bağdaşmaz ve ortada şirketin fesholunmasını gerektiren bir durum da yoktur[68].

Türk hukukunda, ortaksız hale gelen şirketi bu durumda getiren son pay ediniminin şirketin ticaret sicilindeki kaydını hükümsüz kılacağı, bu duruma gelmiş bir şirketin sonradan sicilden terkin edilmesinin de ancak açıklayıcı bir etkisinin olacağı belirtilmiştir[69]. Türk hukukunda bazı yazarlara göre ise, ortaksız hale gelen şirketin,

---

63 Sosnitza (n 5) para 53; Schindler (n 4) para 82.

64 Berner (n 4) para 296; Altmeppen (n 4) paras 30, GmbHG § 60. Anonim şirketler açısından, AktG § 274 hükmüne göre, şirketin devamı için açık bir karar gerekmesi sebebiyle bu yorumu yapmanın mümkün olmadığı yönünde bkz. Gregor Bachmann, 'AktG § 262 [Auflösungsgründe]', *beck-online.GROSSKOMMENTAR (GesamtHrsg: Henssler, Hrsg: Stilz/Veil)* (Verlag C H Beck 2024) para 65.

65 Poroy, Tekinalp and Çamoğlu (n 53) para 1640b; Emrullah Kervankıran, *Anonim Şirketlerin Tasfiyesi* (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2015) 44.

66 Ersin Çamoğlu, *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri* (1st edn, Vedat Kitapçılık 2020) para 47; Pulaşlı (n 39) 718.

67 Pulaşlı (n 39) 606.

68 ibid.

69 Poroy, Tekinalp and Çamoğlu (n 53) para 1640b. Yazarlar, eserlerinin sonraki baskısında, 6102 sayılı Kanun'un da yürürlüğe girmesiyle, bu kanunun m. 574/3 hükmünü gerekçe göstererek, emredici hükümlere aykırılık sebebiyle şirketin batıl hale geleceğini belirtmişlerdir, Poroy, Tekinalp and Çamoğlu (n 2) para 1640b. Ancak bu görüşe katılmak, TTK m. 353/1 hükmünde açıkça geçen "anonim şirketin butlanına ve yokluğuna karar verilemez" kuralı gereğince mümkün görünmemektedir.

tüzel kişiliğinin de derhal sona ereceği, kanunda buna yönelik açık bir hüküm olmadığından savunulamaz[70]. Hiçbir pay sahibinin bulunmadığı bir şirkette, şirketin bu duruma gelmesini müteakip açılacak bir davada, ortaklığa durumu düzeltmesi için süre verilmesi gerekliliği ve bunun bir infisah değil fesih hali olduğu da savunulmuştur[71]. Ancak, sona eren şirketin tasfiye aşamasına geçmesi tabiidir. 6762 sayılı Kanun döneminde savunulan bir görüşe[72] göre ise, şirketin geri kalan payların tamamını iktisap ederek asgari zorunlu ortak sayısının (2) altında bir ortaklık yapısına dönüşen şirketlerde (limited), bu durum bir fesih sebebidir[73]. Bu görüşe göre, (limited) şirket tüzel kişiliğ(i) bundan etkilenmez. Aksine, bu halde de şirkete verilecek bir süre sonunda ortak sayısının tekrar asgari düzeye kavuşturulması, değilse şirketin feshine karar verilmesi gerekir[74]. *Arslanlı* ve *Domaniç* tarafından temsil edilen bu görüşe yakın, 6102 sayılı Kanun döneminde savunulmuş bir başka görüşe göre ise, ortaksız bir şirketin varlığı toptan reddedilemez; ancak, bu duruma kalıcı bir kurum gözüyle de bakılamaz[75]. Müdürler, kanunla veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmamış bulunan yönetime ilişkin tüm konularda karar almaya ve bu kararları yürütmeye yetkilidirler (TTK m. 623/3). Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim de kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir (TTK m. 374). Ortaksız bir şirket için, şirketi yönetenlerin bu durumdan kurtulmak amacıyla pay devri konusunda da yetkili olduklarına kuşku yoktur[76]. Hatta, şirketin devamında özel menfaatleri bulunan yönetim kurulu üyeleri ya da müdürlerin bu paylardan bir kısmını ya da tamamını iktisap etmeleri, akla gelen ve ortaksızlık durumunu sona erdirecek bir çözümdür[77].

---

70 İsmail Cem Soykan, *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu* (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2012) 220'de dn. 313. Alman hukukunda da tüzel kişiliğin ortaksız hale gelmesiyle (kendiliğinden) ortadan kalkmayacağı savunulmuştur, Lieder, 'GmbHG § 13 [Juristische Person; Handelsgesellschaft]' (n 3) para 11.

71 Soykan (n 70) 226.

72 Halil Arslanlı and Hayri Domaniç, *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması [III]* (Birinci Basıdan Tıpkı 2 Bası, Vedat Kitapçılık 2011) 78.

73 ibid.

74 ibid.

75 Aydoğan (n 5) 142.

76 Fichtelmann (n 23) 73. Türk hukuku açısından TTK m. 595/2 göz önünde tutulmalıdır.

77 ibid.

B. Değerlendirmemiz

Ortaksız şirket mefhumu konusunda yukarıda yer verdiğimiz açıklamalar ve öğretideki görüşlerin birlikte ele alınmasından sonra ulaştığımız kanaat, ortaksız şirketin varlığı, geçerliliği ve sona ermesiyle ilgili olarak yapılacak değerlendirmelerin, şirketi ortaksız hale getiren hukukî işleme göre değişeceğidir. Şirketin ortaksız hale gelip gelmediği, anonim ya da limited şirketin kendi paylarını iktisabı bağlamında değerlendiriliyorsa, TTK'nın ilgili hükümleri göz ardı edilmemelidir. Buna göre, TTK m. 338/3 ve TTK m. 574/3 şirketin kendi paylarını iktisabı yoluyla ortaksız kalmasının önünde engeldir. Dolayısıyla, bir anonim ya da limited şirket, tek pay sahibinin kendisi olacağı şekilde paylarını iktisap etmişse, bu hukukî işlem (TTK m. 340 ve TBK m. 27) hükümleri de göz önünde tutulduğunda hükümsüzdür. Böylece, Türk hukukunda aslında, kendi paylarını iktisaba dayanan pekçok ihtimalde "ortaksız şirket"in hiçbir surette ortaya çıkmayacağı söylenebilir. Buna dair hukukî işlem hükümsüz olacağı için, şirkette kalan son pay sahibinin şirkete yaptığı pay temliği geçersiz olacak, pay sahipliği kompozisyonunda hiçbir değişiklik olmayacak ve şirket esasında ortaksız kalmamış olacaktır. Burada yapılması gereken tek şey, şirketin kendi paylarına iktisabına dair hukukî işlemlerin batıl olduğunun tespiti yönünde bir dava yanında, eğer pay defterindeki sözde değişikliklerin gerçek durumu yansıtır hale gelmesi ya da iptal edilmiş pay senetleri için bir eda davası açmaktır.

Şirketin ortaksız hale gelmesi, mütemerrit pay sahibinin yaptığı kısmî ödemelerden ve iştirak taahhüdünden doğan haklardan yoksun kalmasına dayanabilir. Iskata dair TTK hükümlerine bakıldığında, şirketin tek gerçek ya da tüzel kişi mütemerrit ortağının ıskat edilemeyeceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır. O halde, ıskat Türk hukuku açısından, şirketin ortaksız kalması konusunda bir ihtimaldir. Tabiidir ki yukarıda da temas edildiği üzere, şirketin tek gerçek ya da tüzel kişi ortağının, ancak bütün paylarından doğan haklarından yoksun kalması üzerine şirketin ortaksız kalması gerçekleşir. Anonim ya da limited şirket ortağının sadece bir payı için mütemerrit olması, kalan paylarına ait sermaye borcunun tamamının ödenmiş olması durumunda, ıskat gerçekleşse de şirket ortaksız kalmaz.

Anonim veya limited şirketin ortaksız kalması ölüme bağlı bir tasarrufa da dayanıyor olabilir. Örneğin, şirketin tek pay sahibi, kendisi açısından maddî ve manevî bir önem de taşıyan şirketini mirasçı atayarak, ölümünden sonra da şirketin bazı amaçlarının gerçekleşmeye devam etmesini hedefliyor olabilir. Yukarıda temas ettiğimiz somut olayda da gerçekleştiği üzere, böyle bir durumda şirket payları küllî halefiyet gereğince şirket tüzel kişiliğine geçer ve şirket haricinde gerçek ya da tüzel kişi bir ortak kalmaz. Bu sonucun Türk hukuku açısından da kabul edilebilir olduğu kanaatindeyiz.

Limited şirketlerin ortaksız kalmasına dair yukarıda temas edilen ve Alman hukukunda limited şirkete has (Türk hukukunda karşılığı olmayan) özellikler dolayısıyla ortaksız kalması, Türk hukukunda da yaşanabilecek ihtimaller değildir. Gerçekten de Türk hukukunda limited şirketin payını geri çekmesi ya da ortağın ek ödeme yükümlülüklerinden kurtulması için payını şirkete tahsis etmesi imkânları mevcut değildir. O halde, hukukumuzda bu şekilde ortaksız kalabilecek şirket de yoktur.

Bir anonim ya da limited şirket hangi sebeple ortaksız hale gelirse gelsin, konuyla üzerinde tüm yazarların ittifak ettiği nokta, bu durumun sürdürülebilir olmadığıdır. Biz de bu kanaati taşıyoruz. Ancak, konuyla ilgilenen yazarlar arasında en çok tartışma yaratan şey, sürdürülebilir olmayan bu durumun ne zamana kadar devam edeceğidir. Kanaatimizce, ortaksız hale gelen şirketin tüzel kişiliği sona ermez. Şirketin tüzel kişiliği, ancak, şirkete dair bir sona erme sebebi gerçekleştiğinde ve gerekli tasfiye işlemleri tamamlanıp da şirketin kaydı ticaret sicilinden terkin edildiğinde sona erer. Ancak, şirketin ortaksız kalması ne TTK m. 529'da ne de TTK m. 636'da özel olarak bir sona erme sebebi olarak düzenlenmiştir. Bu düzenleme eksikliği, ortaksız hale gelmenin anonim ve limited şirketin sona ermesi açısından bir sebep olmasına engel teşkil etmez. Zira yukarıda da temas edildiği üzere, ortaksız kalmak aslında her iki şirket türü açısından bir organ yokluğu anlamına gelir. Organ yokluğu ise hem TTK m. 530 gereğince hem de m. 636/2 gereğince bir sona erme sebebidir.

Anonim ve limited şirketlerde ortaksız kalma durumunun ne zamana kadar tolere edilebileceği ve sona eren şirketin ne zaman tasfiye edilerek tüzel kişiliğini de kaybedeceği, yazarlar arasında uyuşmazlık yaratan bir diğer husustur. Diğer bir anlatımla, ortaksız hale gelen şirketin her zaman yeni bir ortağa kavuşarak yola devam etmesi mümkün ise de bunun ne zamana kadar gerçekleşebileceği belirsizdir. Kanaatimizce, ortaksız kalan anonim ve limited şirketin durumunu organ yokluğu bağlamında düşünmek, bu sorunu da çözer. TTK m. 530 ve m. 636/2'de "uzun süreden beri kanunen gerekli organlarından biri olmayan şirket"ten söz edilmektedir. Buradaki "uzun süre", konumuz açısından şirketin ortaksız kaldığı süredir. Bu suretle, öğretide tartışma yaratan bir şirketin ne kadarlık bir müddet için ortaksız kalabileceği sorusuna, TTK m. 530 hükmünden yararlanılarak cevap verilebilir. Buna göre, bir anonim ya da limited şirket, TTK m. 530 ve m. 636/2'de yer alan "uzun süre" ve buna ilâve edilecek "mahkemenin durumun TTK'ya uygun hale getirilmesi için verilecek süre" kadar ortaksız kalabilir. Öğretide bir görüşe göre, kanunda bu konuda somut bir belirlemenin yapılmamasının yerinde olduğu, çünkü bu konudaki boşluğun

doldurulmasının bilinçli olarak hâkimin takdirine bırakıldığı ifade edilmektedir[78]. Bu görüşe göre haklı olarak, organ eksikliği hangi organın türüne dayanıyor ise, o organın çalışma prensiplerine göre bir değerlendirme yapılmalıdır[79]. *Tekinalp*'e göre, organ eksikliği sebebiyle fesih davası açılabilmesi için bu durumun en az üç yıl sürmesi gerekmektedir[80]. *Soykan* da 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 81. maddesinden hareketle yine üç yıllık bir sürenin uygulanmasını önermektedir[81]. Kanaatimizce üç yıllık bir süre, bir şirketin ortaksız kalmasının kabul edilebileceği bir zaman dilimi açısından makuldür. Gerçekten de ortaksızlık en kesin ihtimal ile genel kurulun toplanmasını engelleyecek olduğu için, ortaksızlık bağlamında yapılacak değerlendirme de buna göre yapılmalı ve bizce, ortaksızlık durumunun üç yıldan uzun sürdüğü haller şirketin devamı açısından kabul edilmemelidir. Çünkü, anonim şirket genel kurulu ve limited şirket ortaklar genel kurulu hiç değilse yılda bir kez olağan genel kurul toplantısını en geç faaliyet döneminin sona ermesinden sonraki üç ayın sonunda toplanmalıdır. Ortaksızlık durumu bu bakımdan süreklilik kazanmış ise artık şirketin sona ermesi için gerekli icraî işlemler yapılmalıdır.

Üzerinde duracağımız son husus, tüm bu konularda kimin harekete geçebileceğidir. TTK m. 530 ve m. 636/2'de şirket ortakları ve alacaklıların mahkemeye başvuru hakkından söz edilse de konumuz açısından, gerekli başvuruları yapabilecek tek kişi olarak şirket alacaklıları kalmaktadır. TTK m. 210 hükmünün uygulanması açısından, kamu düzenine ya da işletme konusuna aykırı işlemlerde bulunmanın ya da bu yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ya da faaliyetlerde bulunmanın şart olması; TTK m. 353 hükmünün uygulanması açısından ise hukuka aykırılığın "şirketin kuruluşunda" gerçekleşmiş olmasının şart olması sebebiyle, kanaatimizce bu hükümler dışlanmalıdır. Zira, ortaksız kalmak ve bunun yaşanabileceği zaman dilimi, ilgili hükümlerin uygulanmasını haklı kılmamaktadır. Zaten, şirketin ortağı da bulunmadığından, çoğu zaman şirketin ortaksız kalmasından en büyük zararı (belki sermayenin iadesi sonucunu doğurmuş transferler sebebiyle) şirket alacaklıları görecektir. Dolayısıyla, ortaksız kalan şirketin sona ermemesi ve faaliyetlerine devam ederek borçlarını ödeyecek kazancı sağlamasından en büyük faydayı şirket alacaklıları görecektir.

---

78 Özge Karaege, 'Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi (TTK m. 410/II)' (2015) 19 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71, 93. Benzer yönde bkz. İsmail Cem Soykan, *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu* (1st edn, Oniki Levha Yayınları) 293.

79 Karaege (n 78) 93.

80 Ünal Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku* (4th edn, Vedat Kitapçılık 2015) 196.

81 Soykan (n 78) 293.

SONUÇ

Araştırma ve incelemelerimiz sonucunda şu sonuçlara ulaşmış bulunmaktayız:

1- Türk hukuku açısından anonim ve limited şirketlerin kendi paylarını iktisap etmeleri sebebiyle ortaksız kalmaları ihtimali yoktur. Çünkü, Türk hukukunda anonim ya da limited tek ortağının kendisi olacağı şekilde kendi paylarını iktisap etmesi ya da ettirmesi yasaklanmıştır. Alman hukukunda ise, özellikle ivazsız iktisaplar açısından bakıldığında Anonim ya da limited şirketlerin kendi paylarını iktisap ederek ortaksız kalmalarının bir risk olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

2- Türk hukuku açısından yapılacak bir değerlendirmede, anonim şirketin kendi paylarını iktisap etmesine yol açan ya da bu amaca matuf işlemler yapılmışsa bu işlemlerin hükümsüz olduğu ifade edilmelidir. Türk hukukuna göre bu nitelikteki işlemler hükümsüz olduğundan pay sahipliği yapısı aslında değişmemiştir. Bu konuda bir tespit davası açılabilir. Ancak Alman hukukunda, şirketin tek ortağının kendisi olacağı şekilde paylarını iktisap edemeyeceği ya da ettiremeyeceği yönünde bir hüküm bulunmadığı için ivazsız iktisaplar açısından bu tartışmanın yapılmasına gerek yoktur.

3- Iskat ve anonim ya da limited şirketin kendisini mirasçı olarak ataması, Türk ve Alman hukukları açısından şirketin ortaksız kalması bağlamında bir ihtimaldir.

4- Ortaksız şirket kavramı ile ilgili olarak her iki hukuk sisteminde de yapılan açıklamalarda ortak nokta şudur ki şirketin ortaksız kalması sürdürülebilir değildir. Bir müddet sonra ya şirket tasfiyeye girmeli ya da yeni bir ortakla yoluna devam etmelidir.

5- Türk hukuku açısından yapılacak bir değerlendirmede, şirketin ortaksız kalabileceği sürenin en fazla, organ yokluğunun TTK m. 530 ve m. 636/2'yi uygulamayı gerektirecek ve bunun üzerine mahkemece verilecek sürenin toplamı kadar olabileceği savunulabilir. Sonrasında ya ortaksızlık durumu ortadan kalkar ya da şirket sona e-tasfiye sürecine girer.

6- Ortaksız kalan şirketin sürdürülebilir olmayan bu durumunun ortadan kaldırılması için ya şirket yönetimi ya da şirket alacaklıları harekete geçebilir. Yukarıda ileri sürdüğümüz gerekçeler doğrultusunda kanaatimiz odur ki bu çare her iki hukuk sistemi açısından da başvurulabilecek bir yoldur. Örneğin, şirket yönetimi, şirkete yeni bir ortak alarak ortaksızlığı bitirebilir. Şirket alacaklıları ise, organ yokluğu sebebiyle TTK m. 530 ve m. 636/2'deki süreci işletebilirler.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı
Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.
Yazarların Makaleye Olan Katkıları
Yazar 1'in makaleye katkısı %100'dür.
Destek Beyanı
Araştırmada herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.
Çıkar Beyanı
Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Statement Regarding Research and Publication Ethics
The study has been composed on the basis of the scientific research and the publication ethics rules.
Authors' Contributions
Author 1 has contributed %100 to the study.
Statement Regarding Financial Support
Author states no funding involved.
Statement Regarding Conflict of Interest
Author states no conflict of interest.

KAYNAKÇA

Altmeppen H, *Gesetz Betreffend Die Gesellschaften Mit Beschränkter Haftung - Kommentar* (11th edn, Verlag C H Beck 2023)

Ansay T, *Anonim Şirketler Hukuku* (3rd edn, Sevinç Matbaası 1970)

Arat A, 'Medeni Kanunumuza Göre Kişi Topluluklarının Mirasçılığı' (2016) 5 İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 99

Arslanlı H, *Anonim Şirketler I - Umumi Hükümler* (2nd edn, Fakülteler Matbaası 1959)

Arslanlı H and Domaniç H, *Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması [III]* (Birinci Basıdan Tıpkı 2 Bası, Vedat Kitapçılık 2011)

Atakan MC, 'Anonim Şirketlerin Kendi Paylarını İktisabının Sonuçları' (2021) 12 İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 363

Ayan Ö, 'Anonim Şirketin Genel Kurul Kararı ile Kendi Paylarını İktisap Etmesi veya Rehin Almasının Koşulları (TTK 379)' (2013) 17 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 185

Aydoğan F, *Tek Kişi Ortaklığı* (1st edn, Vedat Kitapçılık 2012)

Ayhan R, Çağlar H and Özdamar M, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (4th edn, Yetkin Yayıncılık 2022)

Bachmann G, 'AktG § 262 [Auflösungsgründe]', *beck-online.GROSSKOMMENTAR (GesamtHrsg: Henssler, Hrsg: Stilz/Veil)* (Verlag C H Beck 2024)

Berner K, 'GmbHG § 60 [Auflösungsgründe]', *Münchener Kommentar GmbHG* (4th edn, Verlag C H Beck 2022)

Çamoğlu E, *Limited Ortaklıklar Hukukunun Temel İlkeleri* (1st edn, Vedat Kitapçılık 2020)

Çelik A, 'Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma' (2009) 17 Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 171

Domaniç H, *Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması [II]* (Birinci Basından 2 Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık 2011)

Fichtelmann H, 'Die Fortsetzung Einer Aufgelösten GmbH' (2003) 02 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 67 ff.

Fleischer H, 'Die Erfolgsgeschichte Der Limited Liability Company in Den Vereinigten Staaten' (2022) 22 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 1179 ff.

——, 'GmbHG § 1 [Zweck; Gründerzahl]', *Münchener Kommentar GmbHG*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2022)

Fleischer T, 'GmbHG § 33 [Erwerb Eigener Geschäftsanteile]', *Henssler/Strohn, Gesellschaftsrecht* (6th edn, Verlag C H Beck 2024)

Geißler M, 'Die Bedeutung Und Funktion Des Gesellschaftszwecks Und Des Unternehmensgegenstands in Der GmbH' (2021) 19 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 1023 ff.

Heinzmann F, 'Die Neuordnung Der Kapitalverhältnisse Bei Sanierung Der GmbH Die Sanierungsklausel Im Gesellschaftsvertrag Der GmbH' [1994] Zeitschrift für das Notariat in Baden-Württemberg 118

Hohlfeld M, 'Der Gesellschafter Einer Mehrpersonen-GmbH Ist Zur Übernahme Des Notgeschäftsführeramtes Nicht Verpflichtet. Die Gegen Seinen Willen Erfolgte Bestellung Zum Notgeschäftsführer Ist Aufzuheben. [KG Berlin Beschluß v. 04.04.2000 – 1 W 3052/99]' (2000) 13 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 660 ff.

Karaahmetoğlu İÖ, *Limited Şirketin Temsili* (2nd edn, Seçkin Yayıncılık 2018)

Karaege Ö, 'Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi (TTK m. 410/II)' (2015) 19 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71

Kendigelen A, 'Sermaye Şirketleri/Limited Şirket-Kavram, Unsurlar ve Kuruluş', *Kendigelen-Kırca: Şirketler Hukuku - Cilt III (Sermayesi Paylara Bölünmüş [Paylı] Komandit Şirket ile Limited Şirket)* (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2022)

Kersting C, 'GmbHG § 33 [Erwerb Eigener Geschäftsanteile]', *Noack/Servatius/Haas, GmbH-Gesetz* (23rd edn, Verlag C H Beck 2022)

Kervankıran E, *Anonim Şirketlerin Tasfiyesi* (1st edn, Seçkin Yayıncılık 2015)

Koch J, 'AktG § 262 [Auflösungsgründe]', *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, vol IV (5th edn, Verlag C H Beck 2021)

Leuering D and Rubner D, 'Nachschusspflicht Und Abandonrecht Nach §§26, 27 GmbHG' [2021] Neue Juristische Wochenschrift Spezial 143

Lieder J, 'GmbHG § 13 [Juristische Person; Handelsgesellschaft]', *Michalski/Heidinger/Leible/J. Schmidt, GmbH-Gesetz*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2023)

——, 'Die Österreichische Flexible Kapitalgesellschaft – Kein Vorbild Für Deutschland' [2024] Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 915

——, 'Rechtstatsachen Zu Eigenen Geschäftsanteilen Bei Der GmbH' (2024) 10 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 517 ff.

Mayr J, 'Partnerschaft Oder GmbH? Überlegungen Zur Wahl Der Rechtsform Bei Zusammenschlüssen von Angehörigen Freier Berufe' [1996] Mitteilungen des Bayerischen Notarvereins, der Notarkasse und der Landesnotarkammer Bayern 61

Merkt H, 'GmbHG § 13 [Juristische Person; Handelsgesellschaft]', *Münchener Kommentar GmbHG*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2022)

Michalski L and Schulenburg V, 'Pfändung von Kaduzierungsansprüchen Und Kaduzierung Bei Einmann-Gesellschaften' [1999] Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 431

Pentz A, 'AktG § 42 [Einpersonen-Gesellschaft]', *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, vol I (6th edn, Verlag C H Beck 2024)

Poroy R, Tekinalp Ü and Çamoğlu E, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku* (12th edn, Vedat Kitapçılık 2010)

——, *Ortaklıklar Hukuku II* (14th edn, Vedat Kitapçılık 2019)

Pulaşlı H, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (6th edn, Adalet Yayınevi 2020)

Schall A, 'Offene Zurechnungsfragen in Der Lieferkette – Zur Auslegung Des § LKSG § 2 LKSG § 2 Absatz VI 3 LkSG' [2022] Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 1235

Schindler H, 'GmbHG § 33 Erwerb Eigener Geschäftsanteile', *BeckOK GmbHG, Ziemons/Jaeger/Pöschke* (61. Edition, Verlag C H Beck 2024)

Schlüter A, 'Die Gemeinnützige GmbH (II)' (2002) 12 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 578 ff.

Schmidt J, 'GmbHG § 1 [Zweck; Gründerzahl]', *Michalski/Heidinger/Leible/J. Schmidt, GmbH-Gesetz*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2023)

Şener OH, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku (Ders Kitabı)* (4th edn, Seçkin Yayıncılık 2019)

Şenocak K, 'Anonim Ortaklıkta Iskat Kararının Sonuçları' (2007) 11 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 279

Servatius W, 'GmbHG § 1 Zweck; Gründerzahl', *Noack/Servatius/Haas, GmbH-Gesetz* (23rd edn, Verlag C H Beck 2022)

Sosnitza O, 'GmbHG § 33 [Erwerb Eigener Geschäftsanteile]', *Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz, Begründet von Prof. Dr. Lutz Michalski)*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2023)

——, 'GmbHG § 34 [Einziehung von Geschäftsanteilen]', *Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbH-Gesetz, Begründet von Prof. Dr. Lutz Michalski)*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2023)

Soykan İC, *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu* (1st edn, Oniki Levha Yayınları 2012)

——, *Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu* (1st edn, Oniki Levha Yayınları)

Steding R, 'Die Gesellschaftlose GmbH - Eine Rechtlich Zulässige Unternehmensvariante?' [2003] Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht 57

Strohn L, 'GmbHG § 34 [Einziehung von Geschäftsanteilen]', *Münchener Kommentar GmbHG*, vol I (4th edn, Verlag C H Beck 2022)

Tekinalp Ü, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku* (4th edn, Vedat Kitapçılık 2015)

Thiel J and Horst E, 'Die Privatsphäre Der Kapitalgesellschaft – Das Atlantis Des Körperschaftsteuerrechts– Zugleich Besprechung Des BFH–Urteils Vom 24. 3. 1993 – I R 131/90' [1993] Deutsches Steuerrecht 1881

Verse DA, 'GmbHG § 13 Juristische Person; Handelsgesellschaft', *Henssler/Strohn, Gesellschaftsrecht* (6th edn, Verlag C H Beck 2024)

Wagner C, 'Aktuelles Zur Zwangseinziehung von GmbH-Geschäftsanteilen Und Abfindungsbeschränkungen in Der Notariellen Praxis' [2022] Rheinische Notar-Zeitschrift 181

Weinmann PS, 'Die Gesellschafterlose GmbH' [2024] Recht der Familienunternehmen [RFamU] 293 ff.

Wimmer R, 'Gründung Und Beendigung von Juristischen Personen (Teil I)' [1995] Deutsches Steuerrecht 1838

Zeilinger A, 'Die Einziehung von GmbH-Geschäftsanteilen Als Instrument Zum Ausschluß Einzelner Gesellschafter Aus Der GmbH' (2002) 16 Zeitschrift für Gesellschaftsrecht, Unternehmensrecht und Steuerrecht (GmbHR) 772

OLG Hamburg, 2772023 - 2 U 2/23 - GmbH wird Erbin der eigenen Gesellschaftsanteile und damit mitgliederlos [2023] OLG Hamburg 2 U 2/23, 2024 NZG 252